

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана
Франка Факультет філософський
Кафедра теорії та історії культури

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії культури
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08 2022 р.)

Завідувач кафедри

Силабус з навчальної дисципліни «Феноменологія релігій»,
що викладається в межах ОПШ рівня вищої освіти магістра
зі спеціальності 034 – культурологія

Львів 2022 р.

СИЛАБУС КУРСУ

Буддизм: культурний та релігійний виміри

2022-2023 навчальний рік

Назва курсу	Феноменологія релігії
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії культури
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузь знань <u>03</u> гуманітарні науки, спеціальність <u>034</u> культурологія
Викладач (-і)	Колесник Ігор Миколайович, кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії та історії культури
Контактна інформація викладача (-ів)	igor.kolesnyk@lpu.edu.ua тел. (032)-239-42-10 (кафедра теорії та історії культури)
Консультації по курсу відбуваються	кафедра теорії та історії культури, вул. Університетська, 1, ауд. 357

Інформація про курс	«Феноменологія релігії» є дисципліною вільного вибору і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 034 «Культурологія». Вона містить лекційний курс, семінарські заняття і самостійну роботу студентів. З кредити, 90 год. Для вивчення дисципліни передбачено два змістових модулів. Діагностують студентів поточним (впродовж семестру) і підсумковим (залік) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	«Феноменологія релігії» має статус спецкурсу в межах традиційних програм з релігієзнавства, теорії та історії культури. Новизна курсу полягає у розкритті специфіки релігійного досвіду та його дослідження у межах академічного підходу. У межах курсу ми досліджуємо історичну генезу методології феноменології релігії і ключових дослідників. Актуальність курсу пов'язана із практичною відсутністю в українській гуманітаристиці масштабного осмислення історії досліджень релігії саме у контексті феноменології, а також структурованих спроб простежити еволюцію ідей щодо співвідношення науки, релігії та філософії. У контексті кризи, яка супроводжує релігієзнавчі науки, аналіз проблематики курсу дає можливість побачити основні виклики для науковців.
Мета та цілі курсу	Мета та завдання навчальної дисципліни Метою курсу є ознайомлення студентів із історією та методологічними засадами феноменології релігії як галузі релігієзнавчої науки. Відповідно до мети, передбачається виконання наступних завдань: 1. окреслити засади феноменології Едмунда Гусерля та вплив ідей на інших мислителів; 2. розглянути історію феноменології релігії крізь призму окремих шкіл та дослідників; 3. проаналізувати основні риси феноменології релігії та її перспективи; 4. виявити основні проблеми методологічного характеру, із якими має справу сучасна феноменологія.

**Література для вивчення
дисципліни**

- Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. - Київ, Наш формат, 2018. - 216 с.
- Гуссерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Київ: ППС-2002, 2009. - 356 с.
- Гуссерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії. - Фоліо, 2021. - 348 с.
- Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія / Філософська думка, 2002, №3. - С.134-149.
- Дзюба, О.В. (2009) 'Категорія "священне" Р.Отто в контексті методологічних аспектів релігієзнавчої теорії'. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/77287>.
- Добко, Т. (2012) 'Про природу релігійного досвіду і пізнання: феноменологічне дослідження'. Available at: <https://et.usu.edu.ua/handle/1/318>
- Егіладе М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання (пер. Г. Кьорян, В. Сахна). — К.: Основи, 2001. — 592 с.
- Егіладе М. Трактат з історії релігій / Пер. з фр. Олексія Панича. — К.: Дух і Літера, 2016. — 520 с.
- Мірча Е. Пошуки. Історія та смисл в релігії років. / Мірча Егіладе ; перекл. з англ. Анни Марії Басарі Зюзіної. – Київ : Дух і Літера, 2019. – 256 с.
- Рудольф Отто - Ідея Святого. (2020) Рудольф Отто - Ідея Святого. Available at: <https://dehrhpages.live/uk/rizne/the-idea-of-the-holy>
- Сарапін, О. (2009) 'Феноменологія релігії в її суперечливому баченні'. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/43975>
- Феноменологія релігії: между сакральным и профанным. Материалы Международной зимней религиозно-ведческой школы / Научн. ред. А.В. Белокобильский, О.С. Киселев. - Донецк: Донбасс, ДООО «Центр Дискавери», Центр религиозно-ведческих исследований ГУИИИИ, 2011. - 171 с.
- Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. - Київ, Дух і літера, 2018. - 544 с.
- Халіков, Р.Х. (2011) 'Специфіка застосування феноменологічного підходу під час дослідження релігійного в релігії'. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/86749>
- Хромец В.Л. К проблеме феноменологического подхода в религиозоведении / Виталий Леонидович Хромец // Феноменология религии: между сакральным и профанным : материалы международной зимней религиозно-ведческой школы / [науч. ред. : А.В. Белокобильский, О.С. Киселев]. – Донецк : Донбасс, 2011. – С. 20-30.
- Шегер, Макс // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. — С. 719. — 742 с.
- Юнг К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. - Львів, Астролія, 2018. - 608 с.
- Blum, J.N. (2012) 'Retrieving Phenomenology of Religion as a Method for Religious Studies', Journal of the

- American Academy of Religion, 80(4), pp. 1025–1048. Available at: <https://doi.org/10.1093/jaarel/jfs080>.
- Cave, J.D. and Cave, D. (1992) *Mircea Eliade's Vision for a New Humanism*. New York: Oxford University Press.
- Cox, J. (2006) *A Guide to the Phenomenology of Religion: Key Figures, Formative Influences and Subsequent Debates*. 1st edition. London ; New York: Continuum.
- Ekeke, E. and Ekeopara, C. (2010) 'Phenomenological Approach to the Study of Religion: A Historical Perspective', *European Journal of Scientific Research*, Volume 44, pp. 266–274.
- Flood, G. (1999) *Beyond Phenomenology: Rethinking the Study of Religion*. London ; New York: Continuum.
- Hinnells, J. (ed.) (2009) *The Routledge Companion to the Study of Religion*. 2nd edition. London ; New York: Routledge.
- King, R. (ed.) (2017) *Religion, Theory, Critique: Classic and Contemporary Approaches and Methodologies*. New York: Columbia University Press.
- Kristensen, F. (1891) *The Meaning of Religion: Lectures in the Phenomenology of Religion*. 1960th edition. Springer.
- Leeuw, G.V. der (2014) *Religion in Essence and Manifestation*. Translated by N. Smart and J.E. Turner. Princeton University Press.
- Marchitelli, R. (2010) 'Francisco Varela's view on phenomenology in his cognitive interpretation', *Dialogues in Philosophy, Mental and Neuro Sciences*, 3, pp. 42–44.
- Momen, M. (2009) *Understanding religion : a thematic approach*. Oxford, England : Oneworld. Available at: <http://archive.org/details/understandingrel10000mome>
- Moser, P.K. and Meister, C. (eds) (2020) *The Cambridge Companion to Religious Experience*. Cambridge University Press.
- Newberg, P.D.A. (2012) *The Spiritual Brain: Science and Religious Experience*. Chantilly, VA: Great Courses Teaching Company.
- Routledge Encyclopedia of Philosophy 10V (no date) Routledge & CRC Press. Available at: <https://www.routledge.com/Routledge-Encyclopedia-of-Philosophy-10V/Craig/p/book/9780415073103>
- Sharma, A. and Wardenburg, J. (2015) *To the Things Themselves: Essays on the Discourse and Practice of the Phenomenology of Religion*. 1st edition. De Gruyter.
- Smart, N. (1988) 'Religious Experience', *Journal of Philosophy*, 85(3), pp. 151–154. Available at: <https://doi.org/10.2307/2027069>.
- Stausberg, M. (ed.) (2009) *Contemporary Theories of Religion: A Critical Companion*. 1st edition. Routledge.
- Stausberg, M. and Engler, S. (eds) (2017) *The Oxford Handbook of the Study of Religion*. 1st edition. Oxford: Oxford University Press.
- Strenski, I. (2015) *Understanding Theories of Religion: An Introduction*. 2nd edition. Wiley-Blackwell.

	Varela, F. (1996) 'Neurophenomenology: A Methodological Remedy for the Hard Problem', <i>Journal of Consciousness Studies</i>, 3(4), pp. 330–49. Varela, F. J. and Shear, J. (eds) (1999) <i>View from Within: First-person Approaches to the Study of Consciousness</i>. Illustrated edition. Thotterton, UK ; Bowling Green, OH: Imprint Academic. Wynn, M. (2021) 'Phenomenology of Religion', in E.N. Zalta (ed.) <i>The Stanford Encyclopedia of Philosophy</i>. Winter 2021. Metaphysics Research Lab, Stanford University. Available at: https://plato.stanford.edu/archives/win2021/entries/phenomenology-religion/
Обсяг курсу	3 кредити, 90 год. 32 аудиторних години з них: 16 годин лекцій 16 годин практичних занять 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент повинен: ЗНАТИ: ✓ Засади феноменології як філософської науки, ✓ Основних мислителів, які ґрунтуються на феноменологічній методології, ✓ Особливості формування феноменології релігії, ✓ Осередки релігієзнавства та феноменологів релігії, ✓ Актуальну проблематику феноменології релігії та її перспективи. УМІТИ: • Орієнтуватися в ключових методах феноменології Е.Гусерля; • Застосовувати феноменологічні методи до релігійних феноменів;

	• Відтворювати генезу феноменології релігії у регіональному розрізі; • Виокремити основні контексти феноменології релігії: особистий, соціальний, культурний тощо; • Опанувати категоріальний апарат феноменології релігії. Після вивчення дисципліни здобувачі набувають таких компетентностей: • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Здатність приймати обґрунтовані рішення. • Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності. • Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання. • Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості. • Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки. • Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.
Ключові слова	Феноменологія, феноменологія релігії, релігієзнавство
Формат курсу	Онлайн/очний
Теми	Схема курсу додана в кінці силябусу у вигляді таблиці.
Підсумковий контроль, форма	Залік

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з основ культурології, міфології, релігієзнавства, філософії культури, етики, прикладної етики, соціальної культурології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Проблемно-пошукові. Техніки опрацювання дискусійних питань. Метод проєктів і їх презентацій. Метод усного опитування. Проблемний аналіз культурних артефактів.
Необхідні обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 100 балів вираховується як 100% опрацьованих завдань. Підсумкова максимальна кількість балів - 100, складається із 50 балів поточного опитування протягом семестру + 50 балів на іспиті (усне опитування) Письмові роботи: Очікується, що здобувачі виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Кожна із письмових робіт є необхідним завданням, яке враховується при розрахуванні сукупного балу за поточний семестр. Оцінювання відбувається за критеріями: повнота здійсненої роботи, якість проведеного дослідження, відповідність чинному законодавству, унікальність. Академічна добросовісність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної добросовісності не толеруються.

Питання до заліску	1. Джерела феноменології у історії філософії. 2. Феноменологія Е.Гуссерля. 3. Феноменологія релігії у контексті релігієзнавства. 4. Засади феноменології релігії та основні перспективи. 5. Теологія, феноменологія релігії, філософія релігії. 6. Пошуки культурних і соціальних типів: Трьольч, Вебер, Юнг. 7. Нідерландська школа феноменології релігії. 8. Британська школа феноменології релігії. 9. Американська феноменологія релігії. 10. Чиказька школа. 11. Постагь Мірчи Еліаде і його основні ідеї. 12. Рудольф Отто «Священне». 13. Критика феноменології релігії у контексті кризи релігієзнавства. 14. Нейрофеноменологія. 15. Трансперсональна психологія. 16. Феноменологія релігії на роздоріжжі методологій.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Пиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* * лекція, самостійна, дискусія,	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання	Завдання для самостійного опрацювання *
1 тиждень	Вступ у феноменологію релігії. Місце у релігієзнавчій науці	Лекція			
2 тиждень	Релігієзнавство і феноменологія релігії	Семінарське заняття	Халіков, Р.Х. (2011) 'Специфіка застосування феноменологічного підходу під час дослідження раціонального в релігії'. Available at: http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/86749 Сарапін, О. (2009) 'Феноменологія релігії в її суперечливому баченні'. Available at: http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/43975	Дискусія на тему: Чи можна дослідити релігійний досвід?	Опрацювання джерела
3 тиждень	Основні нариси феноменології Е.Гуссерля	Лекція			
4 тиждень	Феноменологія як панacea для філософії?	Семінарське заняття	Гуссерль Е. Криза європейських наук і транспендентальна феноменологія / Філософська думка, 2002, №3. - С.134-149.	Дискусія на тему: Чи здатні ми досягти чистого розуму?	Опрацювання джерела
5 тиждень	Архетипи і суспільні науки: феноменологічні ідеї Ернста Трьольча, Макса Вебера та Карла Юнга	Лекція			
6 тиждень	Соціальний вимір феноменології релігії	Семінарське заняття	Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. - Київ, Наш формат, 2018. - 216 с. Юнг К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. - Львів, Астролябія, 2018. -	Дискусія на тему: Що рухає суспільство?	Опрацювання джерела

			608 с.		
7 тиждень	Нідерландська школа феноменології релігії: Бреде Крістенсен, ван дер Леу, Блікер.	Лекція			
8 тиждень	Сакральне у контексті релігієзнавства	Семінарське заняття	Дзюба, О.В. (2009) 'Категорія "священне" Р.Отто в контексті методологічних аспектів релігієзнавчої теорії'. Available at: http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/77287 <i>Рудольф Отто - Ідея Святого.</i> (2020) <i>Рудольф Отто - Ідея Святого.</i> Available at: https://dehrbrages.live/uk/rizne/the-idea-of-the-holy	Дискусія на тему: Для чого людині досвід священного?	Опрацювання джерела
9 тиждень	Британська школа феноменології релігії	Лекція			
10 тиждень	Практичні методи визначення релігії	Семінарське заняття	Сох, J. (2006) <i>A Guide to the Phenomenology of Religion: Key Figures, Formative Influences and Subsequent Debates</i> . 1st edition. London ; New York: Continuum.	Дискусія на тему: Чи можливе андослідження релігії без занурення у неї?	Опрацювання джерела
11 тиждень	Чиказька школа релігієзнавства: Вак, Еліаде, Вільямс	Лекція			
12 тиждень	Осмигнення структурних елементів релігії та критичні підходи	Семінарське заняття	Wupp, M. (2021) 'Phenomenology of Religion', in E.N. Zalta (ed.) <i>The Stanford Encyclopedia of Philosophy</i> . Winter 2021. Metaphysics Research Lab, Stanford University. Available at: https://plato.stanford.edu/archives/win2021/entities/phenomenology-religion/	Дискусія на тему: Часово-просторові петлі священного	Опрацювання джерела

13 тиждень	Феноменологія релігії на роздоріжжі: академічні дискусії щодо засад релігієзнавства	лекція				
14 тиждень	Криза релігієзнавства та переосмислення засад	Семінарське заняття	Stausberg, M. (ed.) (2009) <i>Contemporary Theories of Religion: A Critical Comparison</i> . 1st edition. Routledge. Flood, G. (1999) <i>Beyond Phenomenology: Rethinking the Study of Religion</i> . London ; New York: Continuum.	Дискусія на тему: Чи можливе об'єктивне дослідження релігії?	Опрацювання Джерела	
15 тиждень	Спадкоємці феноменології релігії: трансперсональна психологія і нейрофеноменологія	Лекції				
16 тиждень	Нейронауки, психотерапія, психоделіки і феноменологія релігії	Семінарське заняття	Strenski, I. (2015) <i>Understanding Theories of Religion: An Introduction</i> . 2nd edition. Wiley-Blackwell. Varela, F.J. and Shear, J. (eds) (1999) <i>View from Within: First-person Approaches to the Study of Consciousness</i> . Illustrated edition. Thorverton, UK ; Bowling Green, OH: Imprint Academic.	Дискусія на тему: Чи можемо ми відтворити релігійний досвід?	Опрацювання Джерела	